

KONING DER BAARZEN

OP JACHT NAAR NIJLBAARS

Tekst: Tom Sintobin // Foto's: Joris Nieuwenhoff en Tom Sintobin

'Waar ben je?', vraagt een vismaat via Whatsapp. 'Op Schiphol, met Joris, we wachten op een vlucht van een slordige 10.000 kilometer.' Het is even stil aan de andere kant van de lijn. 'Waarop ga je vissen?' vraagt hij dan. 'Geloof het of niet, maar we gaan op baars...' Een halve dag later zetten Joris en ik voet aan grond in Kampala, de hoofdstad van Oeganda. Ons doel: *Lates niloticus*, beter bekend als Nijlbaars. Hoewel ik behoorlijk moe ben door de lange vlucht, voel ik de spanning door de zwoele Afrikaanse lucht zinderen. Nijlbaars is een vissoort waar ik al van kind af aan van droom - en nooit eerder was ik er zo dichtbij... Die avond slaap ik als een roos in het transithotel vlakbij de luchthaven.

De Afrikaanse lucht zindert van de spanning.

GOLIATH-BAARS

Nijlbaars heeft nog een heleboel andere namen, zoals African Snook, Giant Lates, African barramundi of, de mooiste naam van al in mijn ogen: Goliath Perch. In de Afrikaanse Hausa-taal wordt hij 'giwan ruwa' genoemd: 'water olifant'. Die laatste naam heeft deze zoetwaterover niet gestolen. Ze kunnen bijna twee meter lang worden, bij een gewicht van rond de 200 kilogram. Het IGFA-wereldrecord Nijlbaars staat op 230 pond, gevangen op Lake Nasser – maar er zijn

al veel grotere vissen gevangen door beroepsvissers. Deze zoetwaterrovers komen van nature voort in een heel aantal Afrikaanse wateren, waaronder de Kongo-rivier en de Nijl. Ze zijn ook uitgezet in onder meer Lake Nasser in Egypte, en in de jaren 50 in het Victoriameer in Tanzania, Oeganda en Kenia. Op die laatste plek hebben ze een ecologische en humanitaire catastrofe veroorzaakt omdat ze bijna alle andere, inheemse vissen opraten waardoor de lokale vissersbevolking verhongerde – een tragische historie die in de documentaire Darwin's Nightmare uit 2004 verteld wordt. Lake Nasser was lange tijd de absolute topstek voor wie echt grote vissen wilde vangen. De recent overleden Engelsman Tim Baily had er een prachtig viskamp. Kleinere vissen zitten er nog wel tegenwoordig, maar de giganten van weleer zijn er veel zeldzamer geworden. De boosdoener is commerciële overbevissing. Ook op Lake Victoria is het door de intensieve beroepsvisserij bepaald niet makkelijk om een serieuze vis te vangen met de hengel. Ik vond een vangstbericht online van een met netten gevangen Nijlbaars uit 2020 waarvoor een gewicht werd geclaimd van 205 kilogram, maar of dat ook echt klopt is niet te zeggen. Dat het een kolossale vis was, lijdt echter geen twijfel. Een van de weinige plekken in Afrika waar het bestand aan Nijlbaarzen nog ongerept is, is het 80 kilometer lange stuk Nijl dat door het Oegandese nationale park Murchison Falls stroomt. De reden is niet ver te zoeken: in dit natuurgebied is beroepsvisserij niet toegelaten, en ook sportvissen mag enkel in de vorm van catch and release. Er wordt zeer streng op toegezien door rangers dat deze regelgeving ook echt wordt nageleefd. De grootste Nijlbaarzen ter wereld zwemmen hier, beweerde onze gids Stanley, en ik denk dat hij wel eens gelijk zou kunnen hebben. Het bootrecord bij hem aan boord woog 107 kilogram en werd gevangen door de Nederlander Michael Vos, op een aasvis. De grootste met kunstaas gevangen vis woog 70 kilogram.

In december 2022 ving de Nederlander Michael Vos de tot nog toe grootste Nijlbaars aan boord bij Stanley.

O IN THE ROAD

De volgende ochtend komt een chauffeur ons oppikken om ons naar de plaats te brengen waar alles gaat gebeuren: Murchison Falls. Ik heb een gloeiende hekel aan autorijden, maar deze rit van een uurtje of zeven is beslist geen straf. De stadjes en dorpen waar we door rijden, zijn bijzonder kleurrijk, zoals nagenoeg overal in Afrika. Diverse soorten groenten en fruit liggen op ingenieuze stapeltjes op matten en tafels. Oeganda heeft een subtropisch klimaat dat zeer geschikt is voor landbouw. 'A hungry man is an angry man,' zegt onze chauffeur, maar hier is genoeg voedsel. We kopen wat tomaatjes en mango's van een goedlachse Oegandese. 'My name is Esther,' zegt ze vrolijk, en hoe heet jij? Elders kan je maïs kopen die in de zon ligt te drogen, of verse vis uit het Victoriameer, maar ook handgemaakte meubels en prachtige jurken. Overal lopen kippen. Worden die nooit gestolen, vraag ik, en de chauffeur lacht smakelijk. Hij legt uit dat het voor Oegandezen erg beschamend is om uitgemaakt te worden voor kippendief. De belediging is zo'n beetje synoniem met 'idiot' blijkbaar, want: 'of all the things you can steal, you decide to steal a chicken???'

Buiten de dorpen slingert de weg zich door 'wet lands': uitgestrekte moerassen vol papyrusplanten. Met wat geluk kan je hier de schoenbekvogel zien, een prehistorisch ogend beest dat van anderhalf meter hoog die zich voedt met vissen. Dit beest vertoont zich niet aan ons, maar wel heel veel andere vogels. Marabous, kraanvogels en ibissen schrijden statig rond, op zoek naar lekkers. Bij een brugje over een beek staan wat kinderen te vissen met handlijntjes. Aan een dik touw hangt een roestige haak, met daarop een stukje worm; we zien ze een paar meervalletjes vangen. Het water kolkte: overal breken de meervallen door de oppervlakte. Ik grabbel snel mijn vliegengengel uit mijn koffer en knoop zelfverzekerd een droge vlieg aan mijn lijn. Het roze pluusje drijft tussen de happende vissen maar ik krijg geen beet, tot groot jolijt van de kinderen. Mijn jeugdige broeders in Petrus vissen een half metertje diep en dus monteer ik een goudkopninf onder een drijvertje: ook die blijft onaangeraakt. Een van de kinderen heeft wat wormen voor me gezocht, en dan lukt het me

Aan het Victoriameer zien we hoe lokale vissersvrouwen tilapia's schoonmaken - gadegeslagen door een legertje marabous.

eindelijk om te vangen. Meerval na meerval komt boven en wordt dankbaar aanvaard door de jongens. Een eindje verder roosteren ze de visjes op een vuurtje. Later zoek ik op welke vissoort ik precies heb gevangen: het was een Afrikaanse meerval, en typerend voor deze dieren is dat ze regelmatig lucht happen. Niet moeilijk dat ze mijn droge vlieg niet pakten: ze waren helemaal niet aan het azen!

Esther had haar koopwaar heel artistiek opgestapeld.

Een luchthappende Afrikaanse meerval, met de vliegengengel gevangen.

Rond een uur of vier komen we aan bij de ingang van het natuurpark. Bavianen kijken ons brutaal aan terwijl we wachten op onze toegangsbewijzen. Overal langs de weg zitten groepjes van deze grappige dieren. ‘Do you want to see the falls before we go to the lodge?’ vraagt de chauffeur, en dat hoeft hij geen twee keer te vragen. Na een korte wandeling staan we op een plek die door een van de ontdekkingsreizigers destijds het meest indrukwekkende natuurfenomeen van Afrika werd genoemd. Het water van de Nijl perst zich door een opening van slechts 7 meter breed en valt dan 43 meter naar beneden. Het stroomt er onwaarschijnlijk hard; op sommige plekken zie je het water letterlijk omhoog gaan. Stel je voor dat de Waal zich bij Nijmegen extreem zou versmallen, en dat al het water daar dan naar beneden zou donderen: dan heb je een beetje een beeld van wat hier gebeurt. In de diepte zien we een van de plekken waar we de komende vier dagen zullen vissen: ‘The Devil’s Cauldron’ – de duivelsketel... En we zien nog iets: het water staat blijkbaar heel hoog. Het bordje ‘do not pass this point’ staat zowat onder water!

Tilapia's zijn hele leuke sportvissen op licht materiaal!

LIVEBAITING

Vroeg in de ochtend maken we kennis met onze kapitein: Stanley. Zijn vader heeft hem zo genoemd om dat een van zijn voorvaderen Henry Morton Stanley had ontmoet – de ontdekkingsreiziger die in opdracht van de Belgische koning Leopold II het binnenland van Afrika in kaart had gebracht. Stanley is een vriendelijke man met gevoel voor humor. Hij vist hier al 15 jaar en kent de rivier als zijn broekzak. We gaan op twee manieren vissen, legt hij uit: met levend aas en met kunstaa. De allerbeste aasvissen zijn tilapia's en

duus gaan we die elke ochtend vangen in een baaitje, tussen de planten, met wormen als aas. Dat blijkt geen straf te zijn: op ultralicht materiaal bieden deze prachtige dieren heel veel sport. Het ideale maatje voor onze doeleinden is een hand groot, maar we vangen ze tot wel een kilogram zwaar.

Zodra we er een stuk of tien in de bun hebben, zetten we koers naar de Nijlbaarshotspots: baaitjes waar een keerstroompje loopt. Onze montage is de eenvoud zelve: een schuifloodje van een gram of 40 wordt door een wartel gestopt, en daaraan knopen we een onderlijn van een millimeter dik fluorocarbon. We prikken een aasvis op een grote enkele haak, met een stevige dreg in zijn flank als stinger, en laten het geheel zakken op de plek die Stanley aanwijst. Daarna vaart hij stroomopwaarts naar de oever, waar we de boot vastmaken aan een boom. Joris en ik zetten elk één hengel uit. Terwijl we zitten te wachten op wat komen gaat geven we onze ogen de kost. Olifanten, nijlpaarden, waterbokken, visarenden en natuurlijk ook krokodillen. Stanley vertelt dat een stomdronken Russische klant een keer een duik wou nemen, en dat hij hem maar net kon tegenhouden...

De eerste dag al is het prijs bij Joris: na een gecompliceerde dril door heel veel drijfvuil in de lijn, weet hij een Nijlbaars van meer dan 40 kilogram aan boord te krijgen. Ik heb deze doorwinterde visser al met haaien van meer dan twee meter in de weer gezien, en met GT's van 25 kilogram en meer – maar nog niet eerder zag ik hem zo euforisch als met deze vis. En terecht, want Nijlbaarzen zijn echt bruut mooie en vooral ook imposante vissen. Wanneer de vis even klappert boort de stekel van zijn rugvin diep in Joris' been, met een fikse scheur in zijn broek tot gevolg.

Met aasvissen krijgen we wel met enige regelmaat beet, waarbij het opvallend is dat nagenoeg altijd de aasvis die we het eerste gedropt hebben gepakt wordt. Het is overduidelijk dat de rovers stroomopwaarts de keerstroom in komen zwemmen en het eerste grijpen wat ze zien. We besluiten dan ook om run om run te vissen, zodat we allebei evenveel kans maken. "Tellen reptielen ook mee?" vraagt Joris grappend, want we weten dat af en toe een krokodil of schildpad zich vergrijpt aan het aas. Een keer begint de slip te krij-

sen net als er een nijlpaard boven onze stek dobbert. Joris pakt de hengel maar durft niet goed aan te slaan – 'ik wil dat beest niet aan mijn haak!'. Wanneer het kolossale dier van ons wegzwemt, gaat de lijn in die richting mee. Toch blijkt het uiteindelijk wel degelijk een nijlbaars te zijn. Stanley legt uit dat er rond nijlpaarden altijd aasvissen zwermen, die zich tegoed doen aan hun uitwerpselen – en die worden op hun beurt weer gevolgd door de grote rovers...

We geven onze ogen de kost. Nooit eerder waren we zo dicht bij een wilde Afrikaanse olifant...

Stanley: onze goedlachse gids die deze rivier als zijn broekzak kent.

Joris met een baars van meer dan 40 kilogram!

Deze mag weer zwemmen! Pas wel wat op als je je handen in het water steekt, in verband met de zwemmende handtasjes.

Genieten met een grote G op de Nijl.

We missen ook een aantal aanbeten. Ik leer the hard way dat een molen zonder baitrunnersysteem niet ideaal is voor deze visserij. Als een Nijlbaars het aas gegrepen heeft, moet je hem even ongehinderd laten zwemmen en daarom had ik de slip opengedraaid. Tijdens een idioot snelle aanbeet probeer ik de gierende slip dicht te draaien, maar het duurt te lang voor het me lukt en de haak zet zich niet goed. Op nog een andere stek slaat het noodlot weer toe, opnieuw bij mij: mijn aasvis wordt gepakt terwijl we nog naar de kant aan het varen zijn.

Vooraleer ik door heb dat er een vis aan zit, is die al lang de hoofdstroom ingedoken, de hoek om van de baai waarin we liggen. Wanneer ik de beugel sluit, breekt de lijn op een uitstekende rots. Af en toe vangen we een meerval. Tot anderhalve meter kunnen ze worden, en ze zijn zo lelijk dat ze toch wel weer mooi zijn, op een manier. Sommige zijn erg gehavend: het is wel duidelijk dat ze moeten overleven in een zeer vijandig milieu, vol hongerige beesten met gigantische tanden en bekken.

Een gehavende Soedanese meerval: het is geen pretpark onder water hier!

Stel je de aanbeet van een zeebaars voor, maar dan tien keer zo hard. Een Nijlbaars heeft niet voor niets zo'n enorme klep!

Balancerend op een rots kammen we de keerstroom uit.

SHADS

Voor we afreisden hadden Joris en ik ons verdiept in de avonturen van een Duitser, Martin Peters, die hier meermaals kwam vissen tussen 2012 en 2019, en de sterren van de hemel had gevangen met shads. We hadden dan ook stevig wat rubber bij ons, in combinatie met meervalloodkoppen van 30 tot 60 gram. Stanley had met Martin gevist destijds maar waarschuwde ons dat diens techniek nu niet meer zo goed werkte. Het water staat al een paar jaar veel hoger dan toen ('the highest since creation,' beweert Stanley), zodat alle hotspots verdwenen zijn. Een van de lodges op de oevers van de rivier staat al een paar jaar onder water, en er zwemmen letterlijk nijlpaarden en krokos in het voormalige zwembad! Ook is het water gewoon te troebel. Terwijl we voor anker liggen met aasvissen, kan ik het echter toch niet laten om wat rond de boot te gooien met een fluogeel shad van rond de 20 cm. Het is best hard werken, want ik gebruik een zeer zware spinhengel met een 10000-molen erop, volgespoeld met 40/00 braid. Elke dag word ik echter een paar keer beloond, en met de hand op het hart kan ik zeggen dat geen enkele visserij ken die spectaculairder is dan dit. Nijlbaarzen hebben een gigantische bek, waarmee ze een enorm vacuüm kunnen trekken om een prooi binnen te zwelgen. De klap die dat veroorzaakt op je hengeltop moet niet

De kolkende stroming, het oerwoud rondom je, de fantastisch mooie vissen – dit is de mooiste plek ter wereld!

onderdoen voor een GT-aanbeet – en dat wil al wat zeggen. Tijdens het gevecht springen ze regelmatig woest kopschuddend het water uit, en daarbij zetten ze hun kieuwdeksels breed open – net zoals snoekbaarzen of zeebaarzen dat soms doen. Heel lang duurt het gevecht niet, maar wat een spektakel!

De laatste dag gaan we vanaf de kant vissen, in feite de visserij waarmee dit gebied het beste bekend is geworden. Door de hoge waterstand zijn de mogelijkheden echter enorm beperkt; in feite zijn er maar twee stekjes meer overgebleven waar het kan: kleine rotsen waarop je je net staande kunt houden. Om ze te bereiken moeten we een stukje door het oerwoud lopen. We laveren tussen bergen olifantenpoep en een keer struikelt Joris nog net niet over een krokodil van minstens vier

meter, die daar in de zon een nest lag te bewaken. Gelukkig had het beest geen zin in een confrontatie en glipte het, snel als een hagedis, de rivier in.

De verste stek ligt in een baaitje vlakbij de watervallen zelf. Het is een kleine stek, en het water dondert met veel geweld langs ons heen. Het lijkt nog het meeste op zeebaarsvissen in de loeiende stro-

De alomtegenwoordige nijlpaarden kijken ons nieuwsgierig aan.

Portret van een geweldenaar.

Wij verbleven in de luxeuze Murchison River Lodge, waar de nijlpaarden zich elke avond uit het water hijsen om er rond de huisjes te komen grazen. Het eten en het zwembad zijn er zalig, en de boot komt je elke ochtend na het ontbijt oppikken. Wil je dit avontuur ook een keer beleven? Kijk dan beslist eens op www.visreis.nl/oeganda. Of schrijf je in voor de groepsreis volgend jaar, onder professionele begeleiding. Deze visreis is niet goedkoop, onder meer doordat je de hele week in een van de mooiste safariparken van Afrika verblijft, maar dan heb je wel de grootste kans om daadwerkelijk Nijlbaars te vangen.

ming van de Europoort: we draaien rustig binnen waarbij ons kunst-aas stroomaf wordt meegevoerd. Vrouwe Fortuna is duidelijk verliefd op me die middag, want ik krijg maar liefst vijf aanbeten in geen anderhalf uur tijd. Ik mag de vissen geen meter geven of ze duiken een stroomversnelling in, en dus moet ik echt alles geven wat ik in me heb om ze uit de hoofdstroom te houden. Een paar keer grijpt Stanley me om mijn middel om te vermijden dat ik van mijn steen gesleurd word! Met de eerste vier vissen lukt deze shit-or-bust aanpak prima, maar de vijfde ging zonder verpin-

ken door fluorocarbon van 1.10 mm dik. Ik kan het nog altijd niet geloven: ik had geen steen geraakt en de onderlijn was net vervangen! Zo'n lijn krijgt een volwassen man met zijn handen niet door, maar deze vis deed het met zijn vinnen... Ik heb hem niet gezien, maar hij voelde gigantisch aan. Trillend van de adrenaline zat ik op mijn rots voor me uit te staren, naar de voorbijrazende rivier, die mij op dat ogenblik pas echt heeft behekt en me sindsdien volledig in haar macht heeft. Elke vezel in mijn lijf besefte het op dat moment: ik moet hier terugkeren... ■

Elke ochtend pikt Stanley ons op bij de lodge.

Na een dag hard werken varen we terug naar de lodge, waar het zwembad en een heerlijk glas wijn ons wacht.